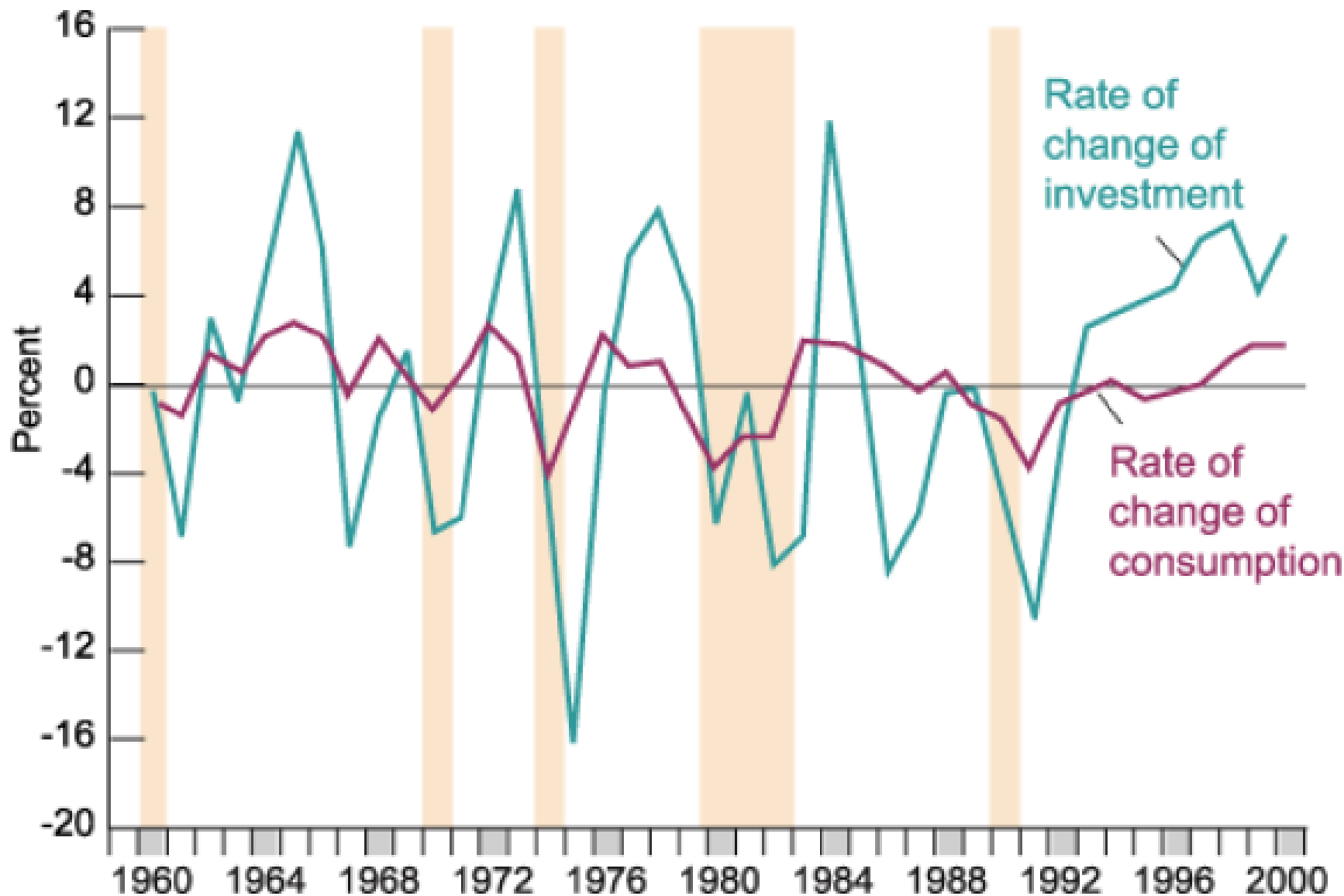

Wykład:

KONSUMPCJA I OSZCZĘDNOŚCI

Zmiany konsumpcji i inwestycji, USA 1960-2000

Konsumpcja

Konsumpcja (*consumption*) - są to wydatki gospodarstw domowych na dobra i usługi (żywność ubranie, utrzymanie mieszkania i nośniki energii, transport, łączność, wyposażenie mieszkania, rekreację i kulturę, zdrowie, edukację, restauracje i hotele itp.). W krajach OECD konsumpcja stanowi największą część PKB (50-70%).

Prosta funkcja konsumpcji

KONSUMPCJA

WSPÓŁCZYNNIK

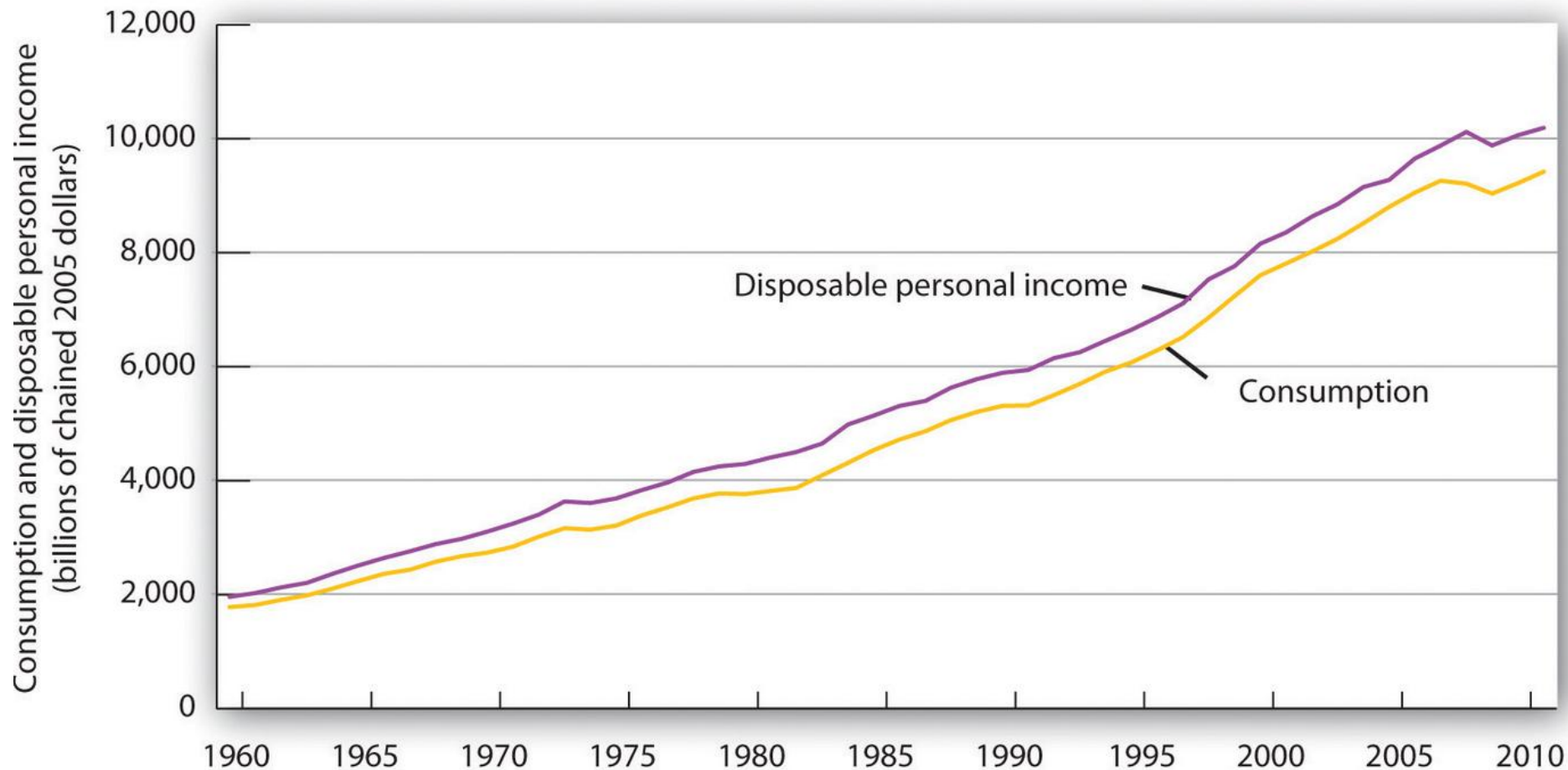
$$C = b * Y_d$$

DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

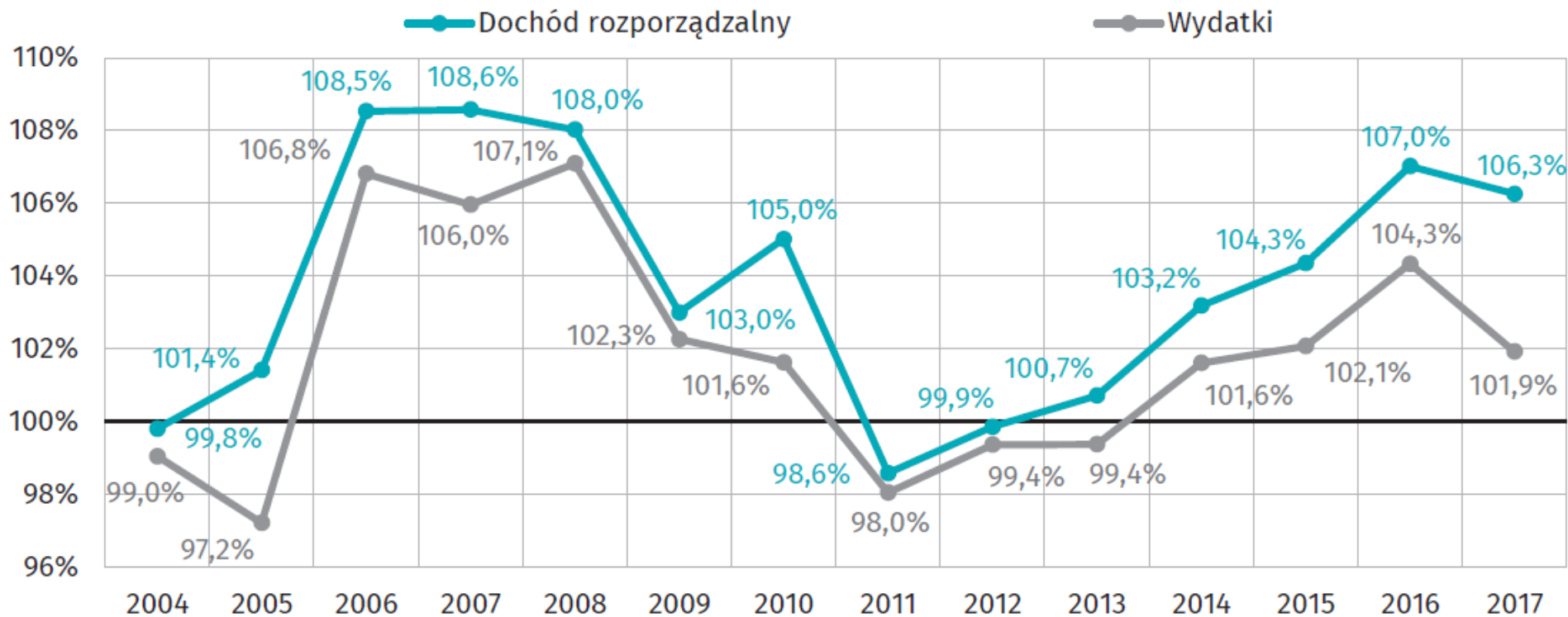

"Konsumpcja jest jedynym i ostatecznym celem wszelkiej działalności gospodarczej"

Konsumpcja a dochody dyspozycyjne, USA 1960–2010

Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych, Polska 2004–2017

Źródło: GUS, Budżety gospodarstw domowych w 2017 r.

Funkcja konsumpcji Friedmana

KONSUMPCJA

STAŁE DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

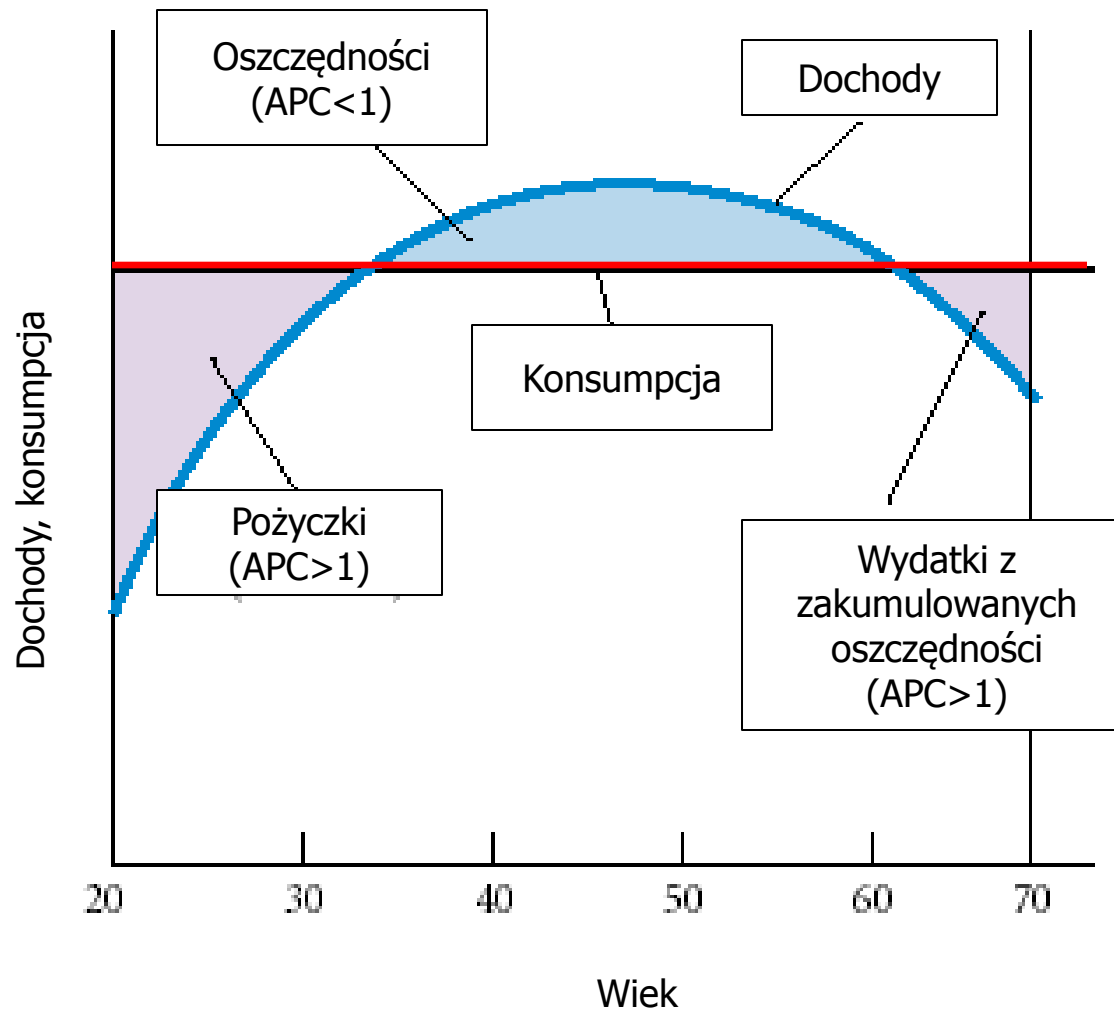
$$C = b_p * Y_p$$

b_p - współczynnik bliski jedności

Funkcja konsumpcji Friedmana zakłada, że **wydatki konsumpcyjne gospodarstw domowych zależą od tzw. dochodu stałego (*permanent income*)**. Dochód ten (liczony jako średnia z wielu lat) uwzględnia nie tylko dochody bieżące, ale także wcześniej uzyskiwane dochody oraz dochody oczekiwane w przyszłości.

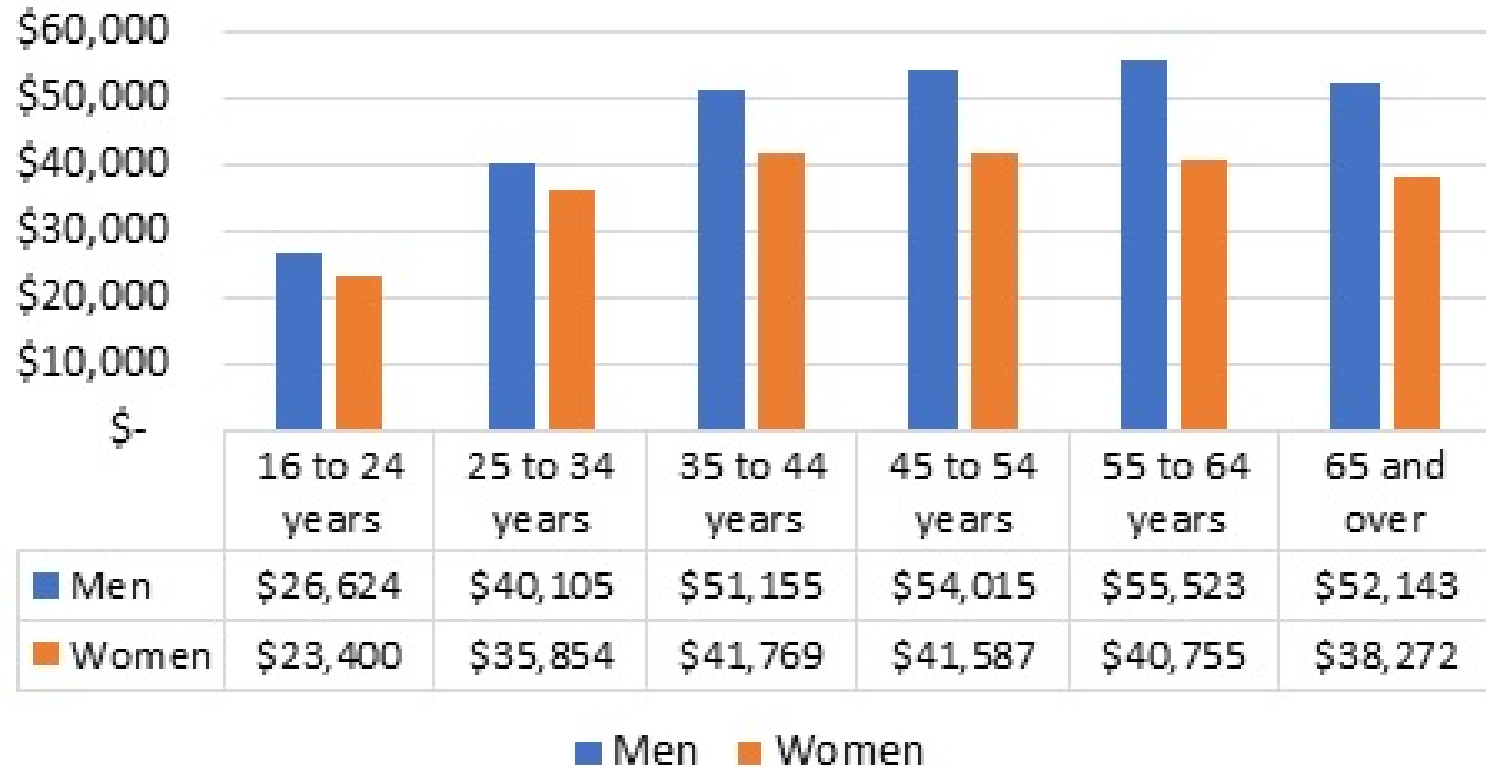

Dochody, konsumpcja i oszczędności w cyklu życia

APC (Average Propensity to Consume) – przeciętna skłonność do konsumpcji; $APC = C / Y$

Mediana dochodów w USA, 2015

Funkcja konsumpcji Ando - Modiglianiego

KONSUMPCJA

DOCHODY
DYSPOZYCYJNE

AKTYWA

$$C = b_1 * Y_d + b_2 * A$$

$$b_1 = \text{ok. } 0,7 \quad b_2 = \text{ok. } 0,06$$

Albert Ando

Funkcja konsumpcji Ando - Modiglianiego

Funkcja konsumpcji Ando-Modiglianiego uwzględnia fakt, że gospodarstwa domowe przy wydatkach konsumpcyjnych biorą pod uwagę nie tylko poziom bieżących dochodów, ale także stan posiadanych aktywów (takich jak np.: zgromadzone oszczędności, posiadane akcje, nieruchomości, dobra trwałe itp.).

Wzrost wartości posiadanych aktywów powoduje, że gospodarstwa domowe czują się bezpieczniej i większą część bieżących dochodów przeznaczają na konsumpcję.

Odsetek gospodarstw domowych posiadających akcje, USA 1999

Grupa wiekowa	% gospodarstw domowych posiadających akcje
20-29	23,0
30-39	35,0
40-49	41,2
50-59	48,6
60-69	45,6
70 +	39,9
OGÓŁEM	39,8

Źródło: Banks, Blundell, Smith 2002.

Wg Survey of Consumer Finances w 2016 r. **13,9% amerykańskich gospodarstw domowych w portfelu aktywów utrzymywało bezpośrednio akcje**, których średnia wartość wynosiła 25 tys. USD.

Aktywa gospodarstw w USA, 2013-2016 (w tys. USD)

Balance sheet item	Percent holding		Conditional median value			Conditional mean value		
	2013	2016	2013	2016	Percent change 2013-16	2013	2016	Percent change 2013-16
Any Asset	97.9	99.4	183.4	189.9	4	658.8	792.0	20
Types of financial asset								
Any financial asset	94.5	98.5	21.9	23.5	8	278.5	340.0	22
Transaction accounts	93.2	98.0	4.2	4.5	6	37.4	40.2	7
Certificates of deposit	7.8	6.5	16.5	20.0	21	66.5	75.7	14
Savings bonds	10.0	8.6	1.0	1.0	-3	6.6	9.5	44
Bonds	1.4	1.2	97.5	100.0	3	599.8	771.0	29
 Stocks	13.8	13.9	27.8	25.0	-10	303.5	327.8	8
Pooled investment funds	8.2	10.0	82.5	114.0	38	477.3	776.0	63
Retirement accounts	49.2	52.1	60.8	60.0	-1	207.5	228.9	10
Cash value life insurance	19.2	19.4	8.2	8.5	3	36.4	37.5	3
Other managed assets	5.2	5.5	103.1	110.0	7	382.1	473.6	24
Other	6.9	8.1	4.1	5.5	33	56.8	53.7	-6
Types of nonfinancial asset								
Any nonfinancial asset	91.0	90.8	153.0	158.9	4	419.8	498.1	19
Vehicles	86.3	85.2	16.3	17.3	6	23.3	25.3	9
Primary residence	65.2	63.7	175.3	185.0	6	270.8	301.2	11
Other residential property	13.2	13.8	127.6	145.7	14	326.1	358.2	10
Equity in nonresidential property	7.2	6.2	61.9	70.0	13	276.3	475.2	72
Business equity	11.7	13.0	69.6	79.9	15	1,004.2	1,190.7	19
Other	7.3	6.5	13.4	13.0	-3	74.5	81.4	9

Wartość akcji w posiadaniu gospodarstw domowych w USA (w mld USD)

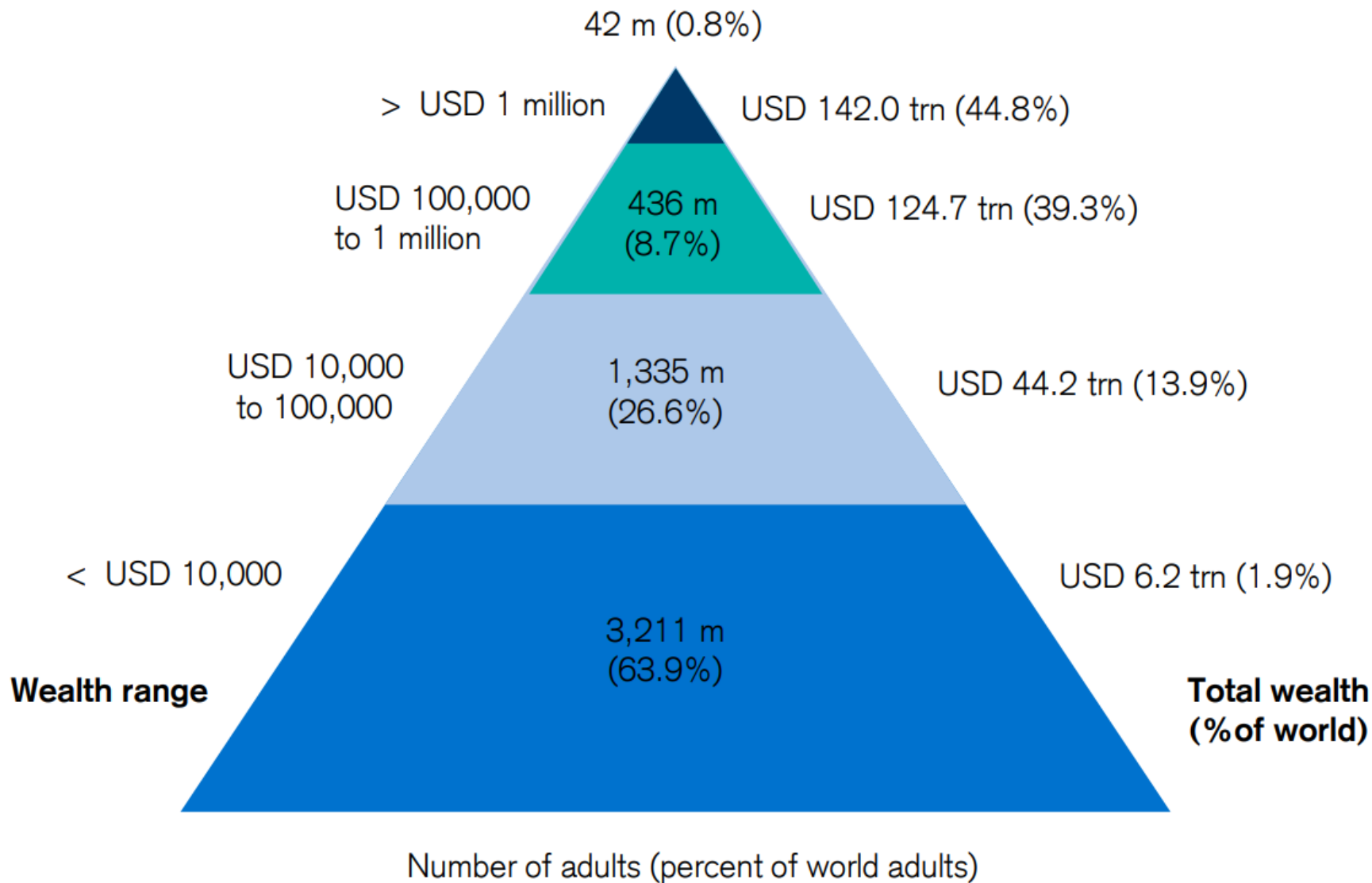
Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Wartość akcji	4712	6144	7507	9763	8140	6826	5163

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Wartość akcji	8152	10293	10118	5927	7491	8995	9050

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Wartość akcji	9402	12546	14315	13824	15358

IV Q 2018
16128

Światowa piramida bogactwa

Źródła bogactwa kobiet

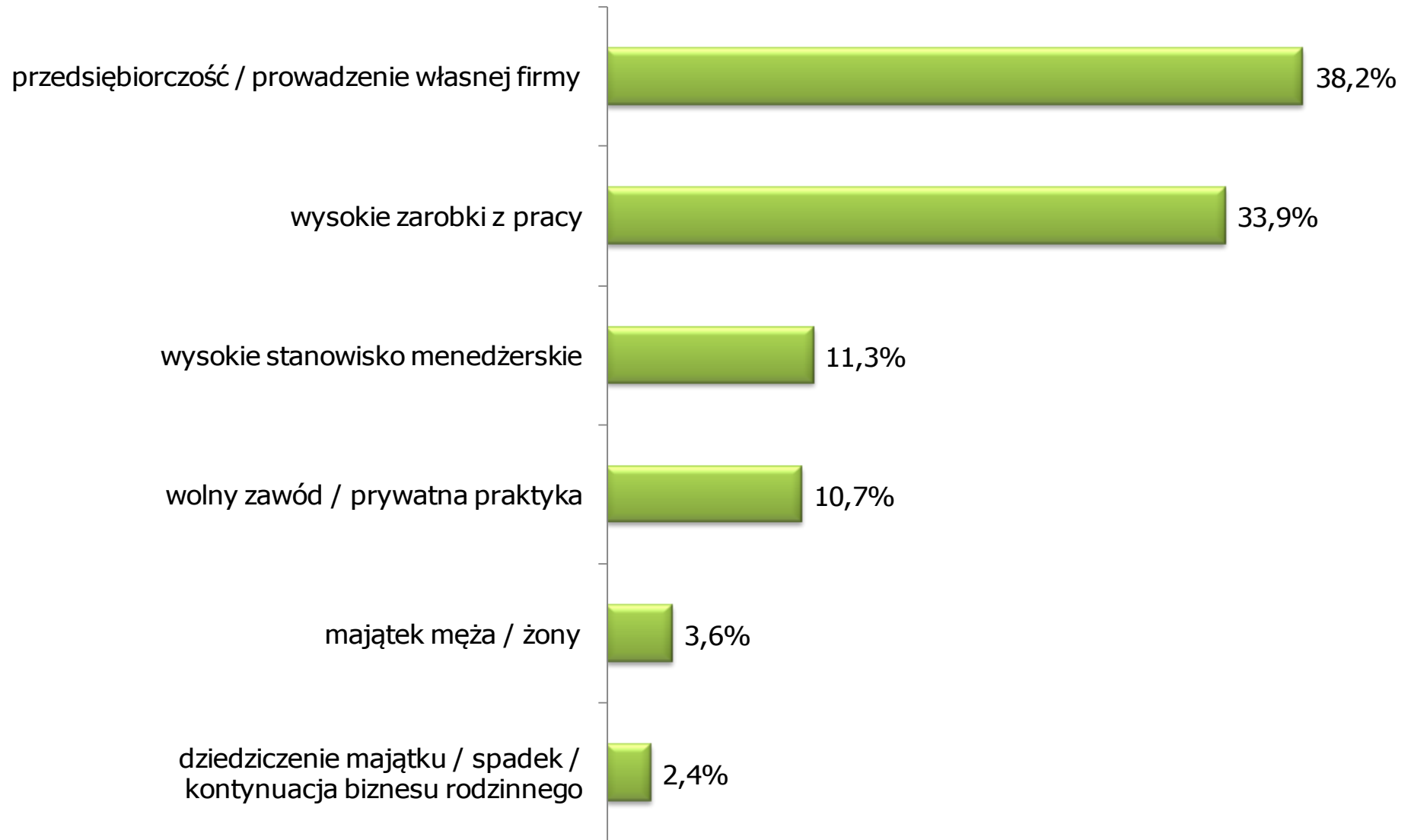
Table 2: Sources of personal wealth cited by women

Which of the following have been most important to you as sources of your personal wealth? Select up to three responses

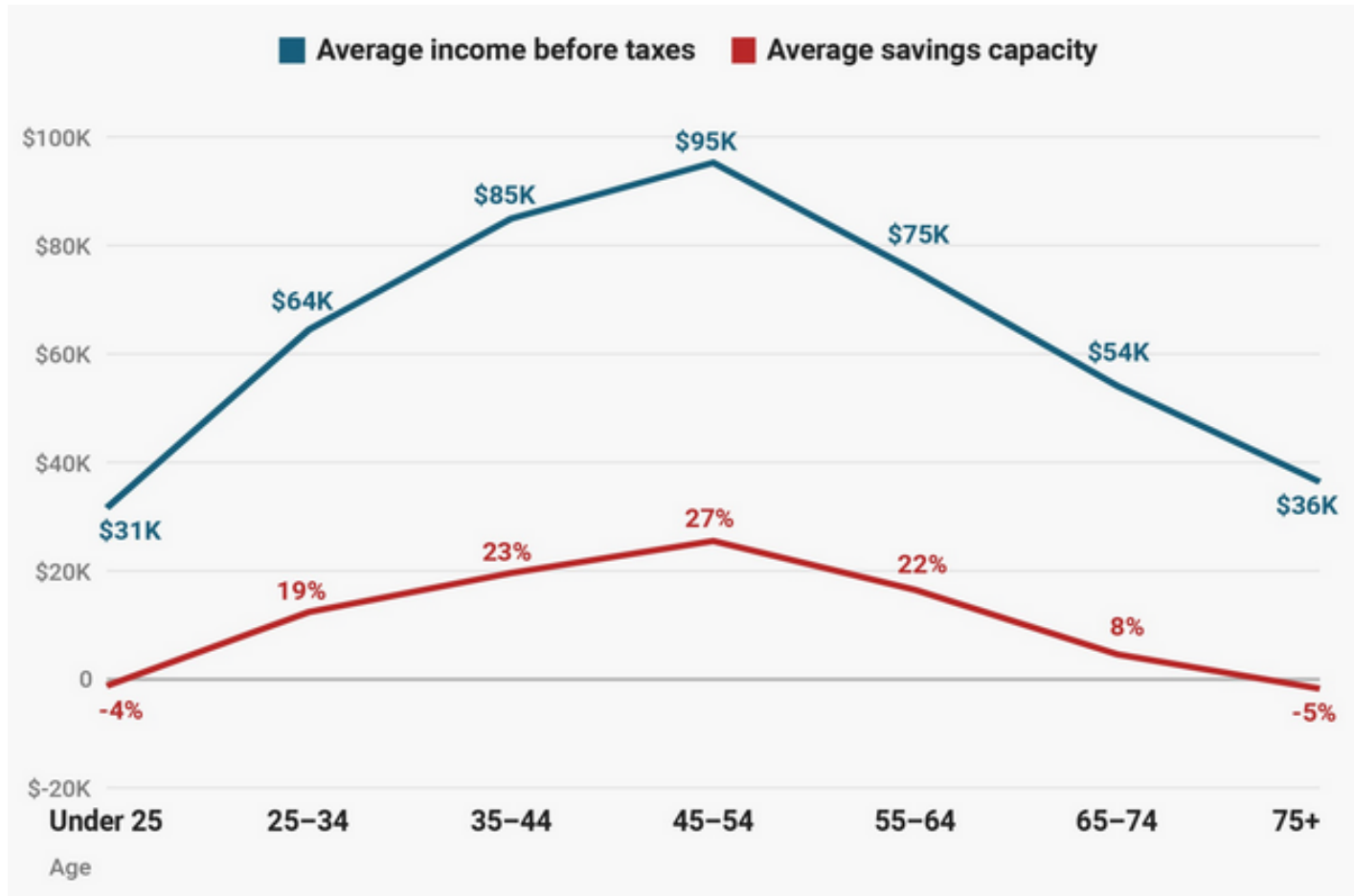
	Asia	North America	Europe		Middle East & Africa
Inheritance	26.8 %	22.2 %	15.2 %	5	25.9 %
Income from job	53.7 %	75.0 %	64.6 %	1	63.0 %
Income from investments	34.1 %	38.9 %	24.1 %	3	44.4 %
Income from property rental	12.2 %	11.1 %	8.9 %		11.1 %
Income from sale of property	9.8 %	16.7 %	8.9 %		0.0 %
Income from a business	26.8 %	16.7 %	19.0 %	4	18.5 %
Sale of a business	9.8 %	11.1 %	7.6 %		14.8 %
Pension	14.6 %	11.1 %	12.7 %		3.7 %
Rich benefactor	4.9 %	0.0 %	8.9 %		3.7 %
Marriage	24.4 %	19.4 %	27.8 %	2	29.6 %
Gambling/lottery win	2.4 %	2.8 %	7.6 %		7.4 %
Divorce settlement	2.4 %	5.6 %	0.0 %		3.7 %
Other	0.0 %	0.0 %	2.5 %		0.0 %

Source: EIU/Barclays Wealth

Źródła pochodzenia bogactwa

Dochody i oszczędności różnych grup wiekowych w USA, 2015

Źródło: Consumer Expenditure Survey, 2015.

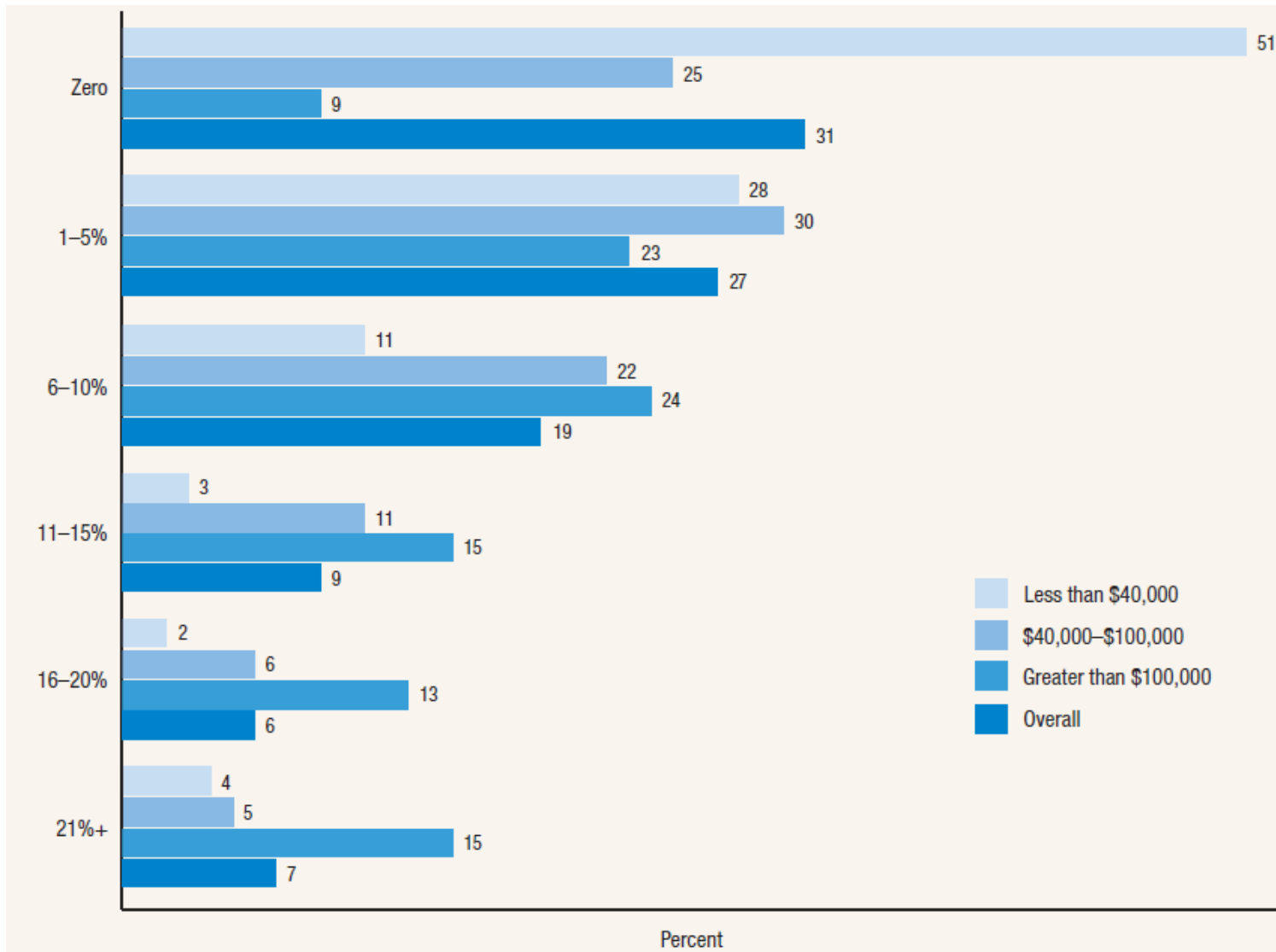
Cykl życia a oszczędności

Noblista w dziedzinie ekonomii - Franco Modigliani, w książce "*Life Cycle of Customer Behavior*" wylicza, że ludzie **przed 40. rokiem życia** przechodzą proces tworzenia gospodarstwa domowego i wykazują tendencję do niskich stóp oszczędzania (jako grupa są oni "**pożyczkobiorcami netto**"), a dopiero **gdy przekroczą czterdziestkę**, stają się "**oszczędzającymi netto**".

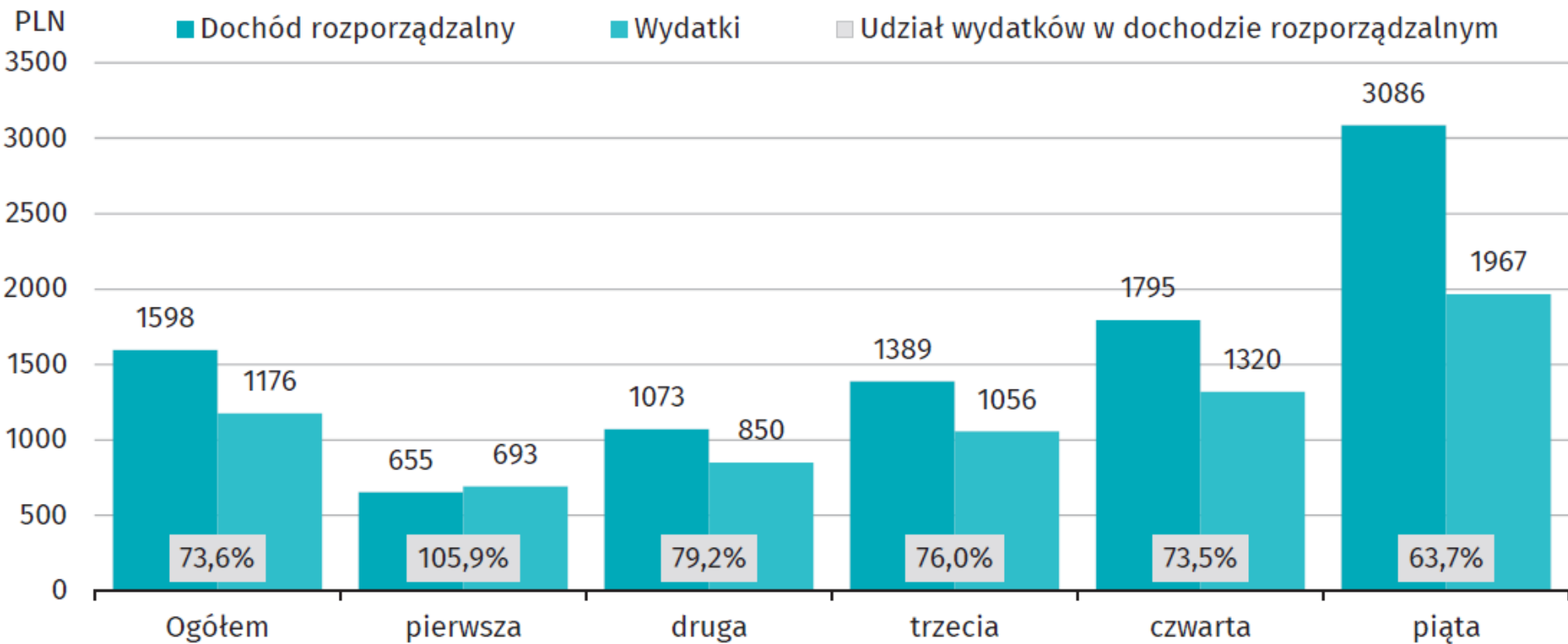
Oszczędzanie a dochody w USA, 2015

(odsetek zaoszczędzonego dochodu)

Źródło: Federal Reserve, Report on the Economic Well-Being of U.S. Households in 2015.

Dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych, wg grup kwintylowych

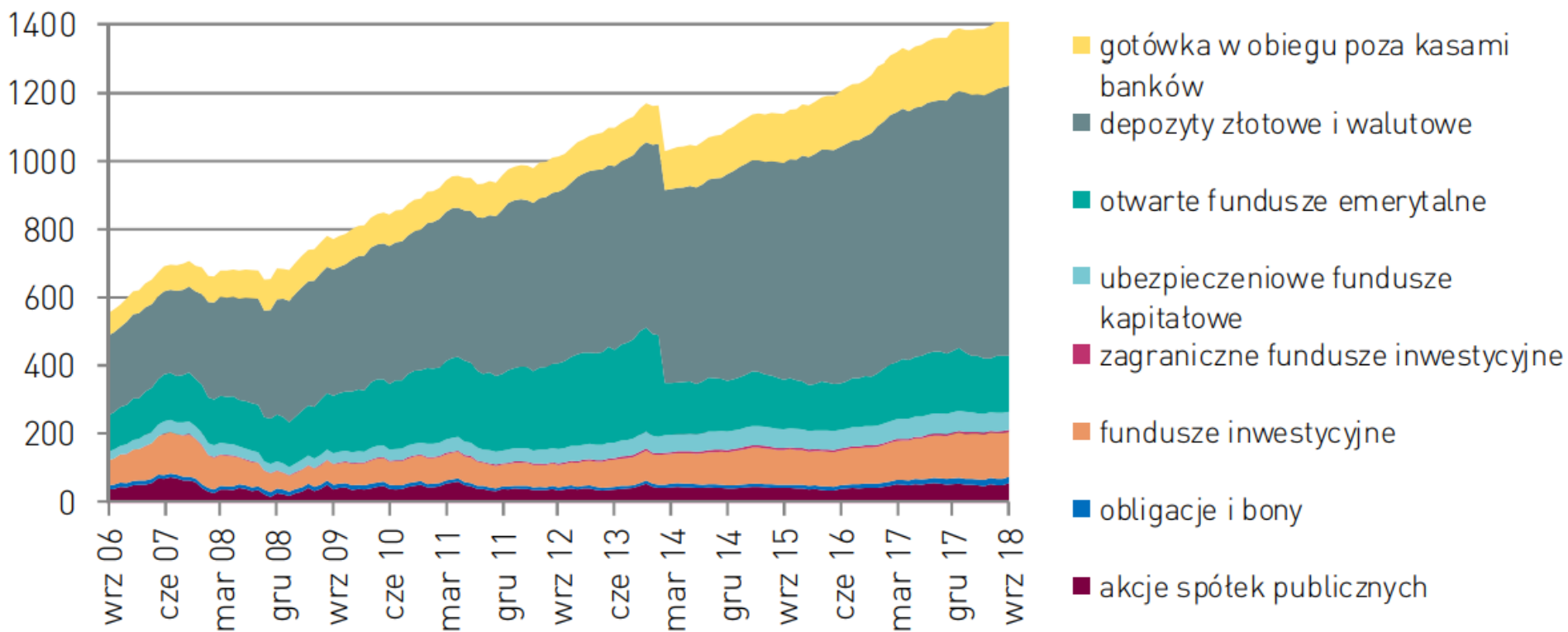

Źródło: GUS 2017.

Skłonność do oszczędzania – pobudki:

1. Tworzenie rezerw na nieprzewidziane okoliczności;
2. Przygotowanie się do przyszłych zmian (starość, kształcenie dzieci, utrzymywanie krewnych);
3. Korzyści płynące z procentów;
4. Zadowolenie ze stopniowego zwiększania wydatków;
5. Poczucie niezależności i możliwości urzeczywistnienia swoich zamiarów;
6. Zapewnienie sobie kapitału na spekulację lub prowadzenie interesów;
7. Pozostawienie majątku po śmierci;
8. Czyste skąpstwo, czyli nieuzasadniona, ale nieodparta niechęć do aktu wydatkowania jako takiego.

Wartość oszczędności gospodarstw domowych wg grup aktywów (mld zł)

Źródło: Analizy Online, na podstawie danych NBP, MF, GUS, TFI i PTE, 2018.

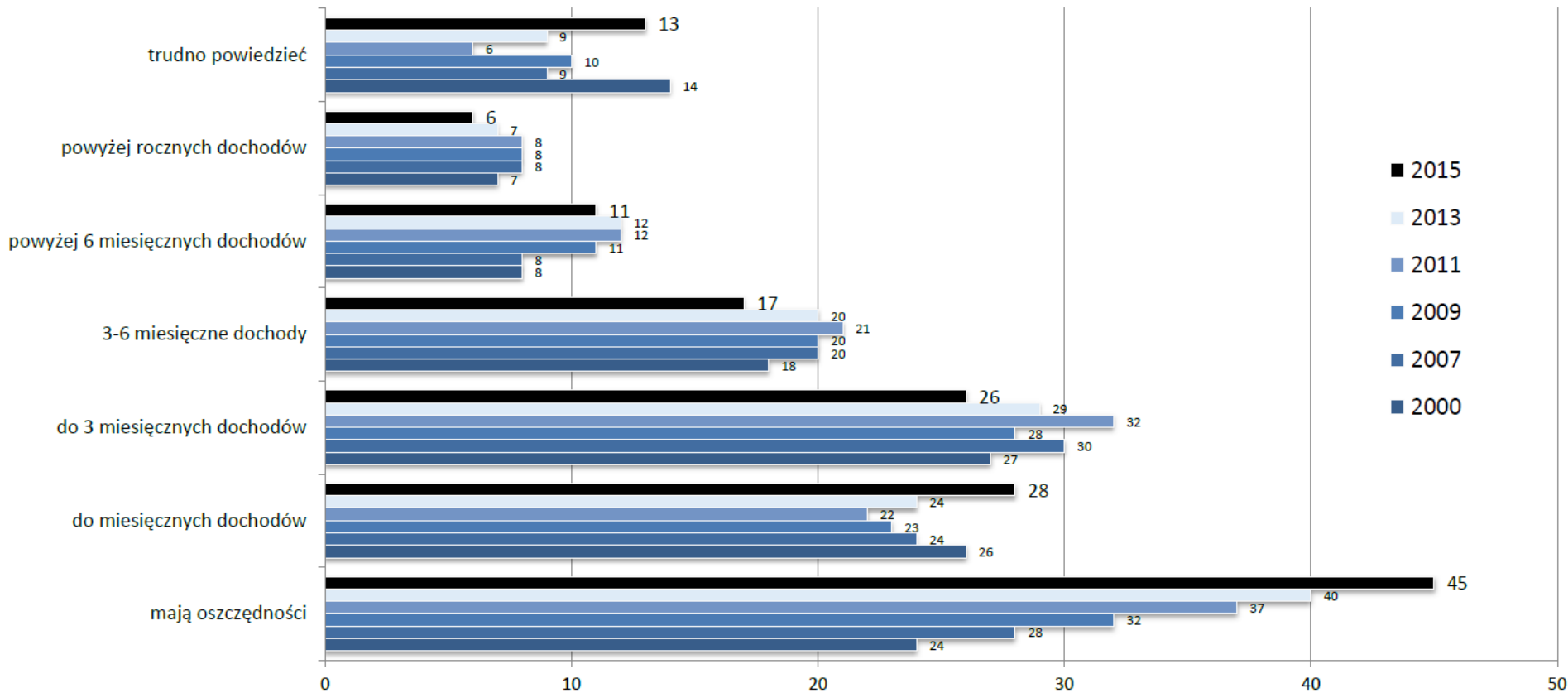
Depozyty gospodarstw domowych w Polsce (w mld PLN)

Okres	Depozyty bieżące	Depozyty do 2 lat	Depozyty ogółem
sty 97	21,7	59,9	81,6
sty 00	39,6	124,0	163,6
sty 05	65,2	138,9	204,0
sty 06	82,5	132,8	215,3
sty 07	112,9	128,4	241,3
sty 08	144,3	131,4	275,7
sty 09	145,8	196,8	342,6
sty 10	187,8	199,4	387,2
sty 11	227,3	196,6	423,9
sty 12	235,6	250,6	486,2
sty 13	241,9	279,0	520,9
sty 14	281,0	268,7	549,7
sty 15	304,2	292,4	596,6
sty 16	345,0	307,7	652,7
sty 17	403,3	301,8	705,1
sty 18	454,7	298,8	753,5

Źródło: NBP.

sty 2019
840,8
mld zł

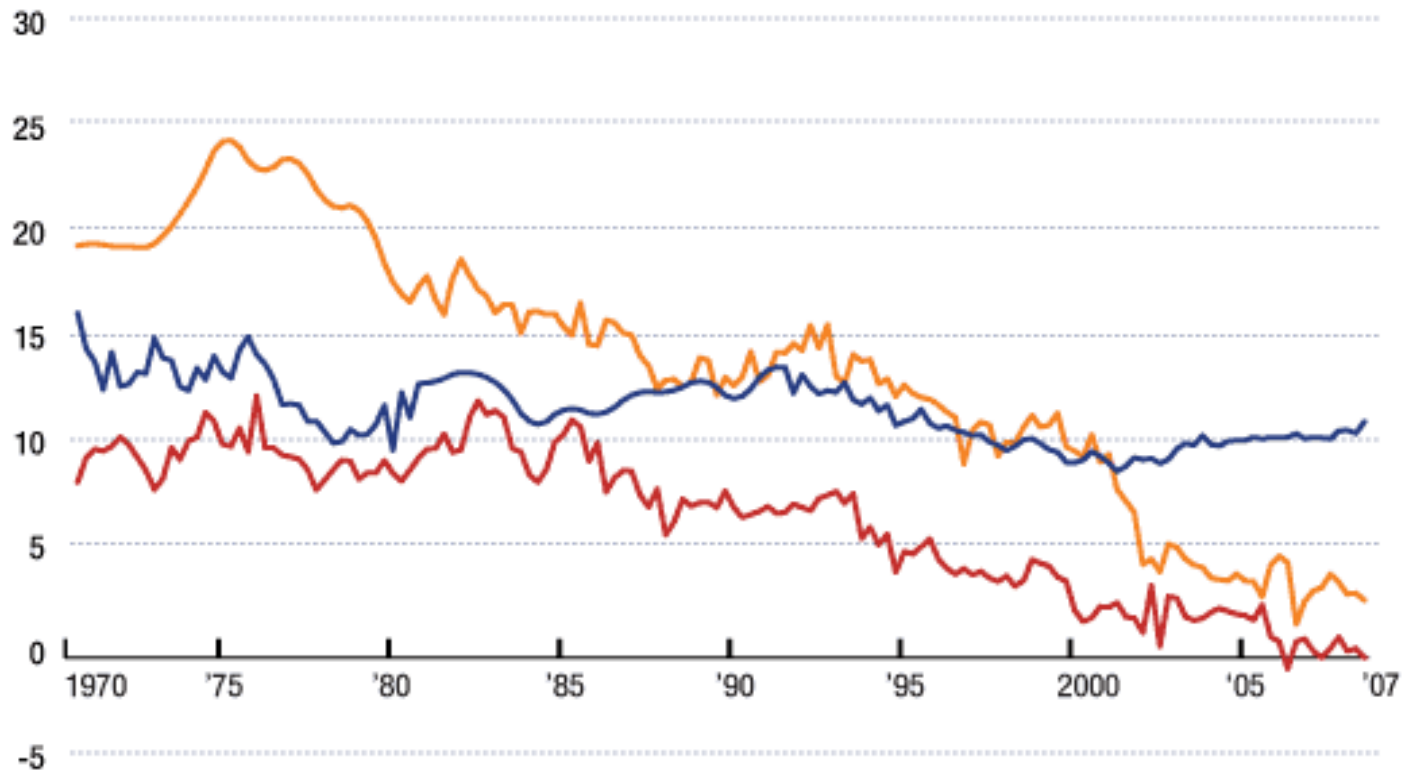
Oszczędności Polaków

W 2015 r. prawie 55% gospodarstw domowych nie posiadało oszczędności.

Stopa oszczędzania w USA, Niemczech i Japonii

* Measured as a percentage of disposable income ■ United States ■ Germany ■ Japan

SOURCE: Organization for Economic Cooperation and Development, compiled by the Peter G. Peterson Institute for International Economics

Stopa oszczędności gospodarstw domowych, Polska 1994-2009

